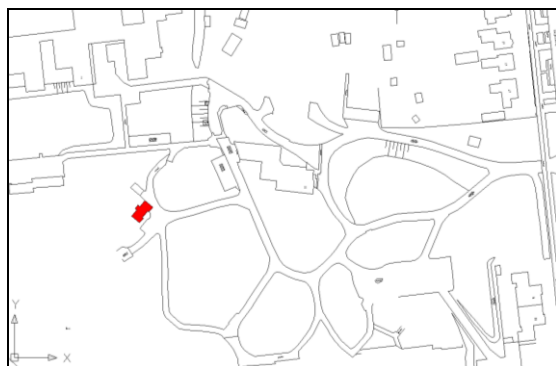

Heijenseweg 75, Gennep (paviljoen 'het Juweeltje')

Ontwerper : F.J. Hopman, Gennep
 Bouwjaar : 1935
 Bouwstijl : invloed cottage-stijl
 Kadastrale gegevens :

Historie

Het gebouwtje maakt deel uit van de bebouwing van de tegenwoordige zorginstelling Dichterbij, opvolger van het oude Zonlichtheide (Sint-Augustinusstichting), dat een belangrijke rol heeft gespeeld in de historie van Gennep. In 1918 vestigden de Zusters van Liefde (Tilburg) van het St.-Norbertusklooster in Gennep in de vroegere onderwijzerswoning van de Openbare Lagere School in deze plaats een kleine ziekenzaal voor patiënten in dag- en nachtverpleging. Dit 'ziekenhuisje' groeide uit tot het sanatorium Maria Oord. Van dit sanatorium werd de uit Amsterdam afkomstige arts H. Stiemens (1880-1955) geneesheer-directeur. Stiemens had zich in 1905 als gemeente-arts te Gennep gevestigd. Hij was toen pas afgestudeerd, met longziekten als specialisatie. Jarenlang ijverde hij voor betere hulp aan tbc-patiënten, waarvan er eertijds nogal wat waren. Met de zusters wist hij het Gennepse sanatorium tot een van de belangrijkste te maken. Tot het einde van de Tweede Wereldoorlog, toen Maria Oord door de oorlogshandelingen werd verwoest, bleef het in deze plaats gevestigd. Toen is het overgeplaatst naar Rosmalen.

Stiemens ging er vanuit dat de verzorging van tbc-patiënten niet ophield nadat zij uit het sanatorium waren ontslagen. Voor de overgang van genezing naar deelname aan de maatschappij beschouwde hij nazorg als onontbeerlijk. Met hulp van enkele financiers uit 't Gooi kocht hij aan weerskanten van de Heijenseweg twee uitgestrekte heidepercelen. Hier liet hij in 1930 door architect Jan Dinger (1891-1986) uit Naarden een voor de nazorg bestemd instellingsgebouw neerzetten, de zogeheten 'nazorgkolonie Zonlichtheide'. Rondom dit gebouw verrezen diverse paviljoens, niet alleen voor oud tbc-patiënten maar ook voor de nog kurende lijdens. Al vrij snel werd het gebouw van Dinger omgevormd tot een administratief bureau ofwel hoofdgebouw (1935).

Vlakbij dit gebouw staat het onderhavige gebouwtje, dat bekend staat als paviljoen 'het Juweeltje', gebouwd in 1935. Dit bouwwerk is vermoedelijk bestemd geweest als een lighal en bood via het markante en overhuifde terras de gelegenheid om op een beschutte manier rust te vinden in de eertijds heiderijke omgeving. Ditmaal was het de Gennepse architect F.J. Hopman die het ontwerp leverde. Enig onderzoek levert vooralsnog geen nadere gegevens over hem op. Hij zal een broer zijn geweest van de echtgenote van dokter Stiemens, mevr. M.M. Stiemens-Hopman (1881-1959). De architect voerde het paviljoentje uit in cottage-stijl, met een karakteristieke rieten kap en zorgvuldig in handvormsteen gemetselde gevels die het ambachtelijke karakter versterken. Bij het bezoek in het kader van deze beschrijving (01-09-2011) verkeerde het niet meer in gebruik zijnde gebouwtje in een slechte staat en waren de ingangen en vensters afgeplaat. Voorzover zichtbaar waren er stalen ramen, karakteristiek voor de vernieuwende ontwikkelingen tijdens het interbellum.

Context

Het object maakt deel uit van de terreinen van de tegenwoordige zorginstelling Dichterbij, die zich uitstrekken aan de west- en oostzijde van de Heijenseweg, langs de zuidelijke rand van de bebouwde kom van Gennep. Hier is het gebouwtje vrijstaand gelegen in een ruim bosperceel aan de westzijde van de Heijenseweg, vlakbij (w.) het vroegere administratie- of hoofdgebouw van de nazorgkolonie Zonlichtheide.

Beschrijving

Het object heeft een samengestelde plattegrond en telt één bouwlaag onder een rietgedekt schilddak met roodkeramische nokvorsten. Aan de voorzijde is de bouwmassa gecombineerd met een halfrond en overhuifd terras, waarvan de overhuiving een op het dak aansluitende en eveneens rietgedekte halfronde steekkap vormt. Aan de achterkant sluit middenop de bouwmassa een kleine uitbouw met een plat dak aan. De gevels van het bouwwerk zijn opgetrokken in roodbruine handvormsteen in kettingverband, met licht verzonken voegen. Bruine handvormsteen is gebruikt voor de gevelplinten, die worden beëindigd door een rollaag. Voorzover zichtbaar hebben de vensters houten kozijnen en stalen ramen. De lekdorpels bestaan uit roodkeramische tegels.

De symmetrische voorgevel (o.) vormt in het midden een halfronde terrasuitbouw, licht ingeschoven binnen de bouwmassa. Het beklinkerde terras heeft een in handvormsteen gemetselde borstwering met in het midden een doorgang. Aan weerskanten hiervan rusten houten stijlen op de borstwering. Ze schragen de terrasoverhuiving, die uit een onbeschoten sporenkap bestaat. In de achterwand van het terras bevinden zich twee ingangen met niet-oorspronkelijke houten deuren (vermoedelijk waren ze oorspronkelijk voorzien van stalen deuren). De ingangen flankeren een venster met een dubbel raam. Twee vergelijkbare vensters bevinden zich aan weerskanten van het terras.

Aan de rechterzijde ontvangt het bouwwerk daglicht via een breed drielichtsvenster. De achtergevel heeft twee vensters als aan de voorkant, van elkaar gescheiden door een uitbouwje met aan de voorzijde een ingang met een houten strokendeur. Houten boeiborden vormen de beëindiging van dit uitbouwje.

Waardering

Object van algemeen belang voor de gemeente Gennep vooral vanwege zijn architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde. Als onderdeel van een instellingscomplex is er ensemblewaarde.

- Het pand bezit architectuurhistorische waarde als een zowel in de hoofdvorm als de detaillering in redelijk gave staat bewaard gebleven voorbeeld van instellingsbouw uit het interbellum. Het door architect F.J. Hopman uit Gennep in 1935 gerealiseerde paviljoentje stond ten dienste van een voor tbc-patiënten bestemde zorginstelling en is uitgevoerd in een voor de ontwikkelingen tijdens het interbellum karakteristieke cottage-stijl, met een rietgedekte kap en gevels in handvormsteen. Weliswaar verkeert het object doordat het niet meer in gebruik is in een desolate toestand, maar het historische karakter is nog immer goed herkenbaar. In Gennep vertegenwoordigt het object typologische zeldzaamheid.
- Het pand heeft geen stedenbouwkundige waarde. Door de terugwijkende ligging op de uitgestrekte bospercelen van de zorginstelling Dichterbij, aan de westzijde van de

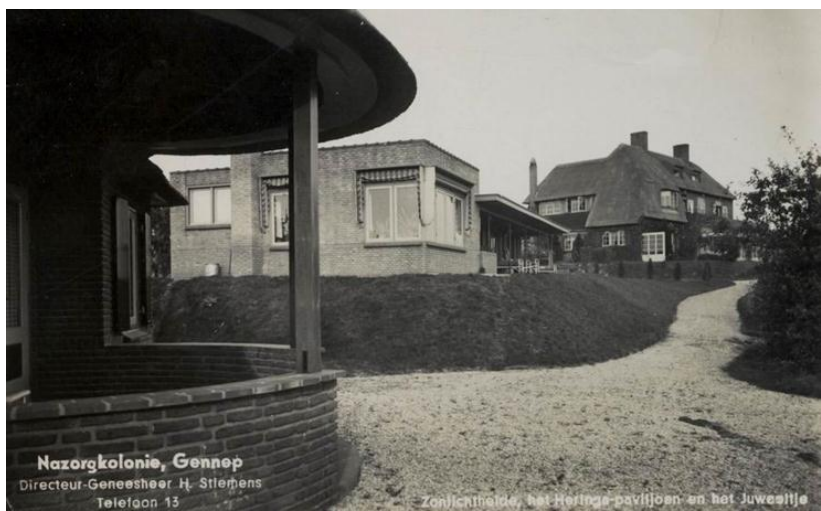
Heijenseweg, neemt het object vanaf de openbare weg geen in het oog vallende positie in. Als onderdeel van de nog summier aanwezige historische bebouwing van het vroegere Zonlichtheide – het gebouwtje ligt naast het in de loop van de tijd sterk gewijzigde vroegere administratie- of hoofdgebouw – is er sprake van ensemblewaarde. Door zijn pittoreske opzet voegt het gebouwtje zich op een harmonieuze wijze naar het lommerrijke instellingsterrein.

- Het bouwwerk heeft hoge cultuurhistorische waarde doordat het de herinnering levend houdt aan de voor Gennep belangrijke zorginstelling Zonlichtheide. Op instigatie van de bekende arts H. Stiemens is dit voor de verzorging van tbc-patiënten bedoelde sanatorium tijdens het interbellum sterk uitgegroeid. Omdat Stiemens veel belang hechte aan nazorg voor de patiënten nadat zij genezen waren, liet hij op de speciaal daarvoor aangekochte heideterreinen langs de Heijenseweg enkele gebouwen realiseren, als onderdeel van een zogeheten nazorgkolonie. Het onderhavige paviljoentje is één van de nog resterende bouwwerken die deel uitmaakten van deze kolonie.

Literatuur

www.Gennepnu.nl

I	Architectuur- en kunsthistorische waarde, bijzonder belang van het pand	
1	voor geschiedenis van de architectuur (bouwstijl, bouwtrant, bouwtechniek, typologie)	●●○
2	voor het oeuvre van een (plaatselijk) bouwmeester of architect	●●●
3	wegens esthetische kwaliteit van het ontwerp (verhoudingen, compositie, ruimtelijke opzet)	●●●
4	wegens bijzondere materiaal-/kleurgebruik, detaillering, constructie en/of ornamentiek	●●●
5	wegens de in, aan of bij het object toegepaste monumentale kunst	○○○
II	Stedenbouwkundige of ensemble waarde, belang van het pand	
1	als deel of representant van architectuurhistorisch, stedenbouwkundig of landschappelijk waardevol geheel	●○○
2	bijzondere betekenis voor het aanzien van stad, dorp of wijk (landmark, oriëntatiepunt)	○○○
3	wegens situering en/of ruimtelijke relaties met de omgeving (samenhang in functie, schaal en verschijningsvorm met bebouwing, wegen, landschappelijke gesteldheid in buurt, wijk of plaats)	●●○
4	wegens inrichting van terrein en/of historisch ruimtelijke relatie met groen, wegen en/of water op de kavel (oriëntatie op zon, lucht- en lichttoetreding, relatie met bijgebouwen en tuinaanleg)	●●○
III	Cultuurhistorische waarde, belang van het pand	
1	als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-maatschappelijke, economische, geestelijke en/of beleidsmatige/bestuurlijke ontwikkeling, etc.	●●●
2	wegens bijzondere technische en/of typologische ontwikkeling/innovatieve waarde/ pionierskarakter	●●○
3	bijzondere betekenis voor de historie van de gemeente Gennep	●●●

IV	Gaafheid/herkenbaarheid	
1	architectonische gaafheid of authenticiteit van ex- en/of interieur	●●○
2	herkenbaarheid van het oorspronkelijke concept/functie	●●○
3	relatie met structurele en/of visuele gaafheid van ensemble/omgeving	●○○
V	Zeldzaamheid	
1	architectuurhistorische, bouwtechnische, typologische, functionele zeldzaamheid	●●○
2	uitzonderlijk belang wegens een of meer van eerder genoemde kwaliteiten	●●●
VI	Overigen	
1	toeristisch-recreatieve waarde	●○○
2	economische waarde (voor de samenleving)	○○○
3	gebruikswaarde	●○○